

**EOZINOFILIYA – JARROHLIK DAVOLANISHDAN SO'NG
POLIPOZ RINOSINUSITNING ERTA QAYTALANISHINI PROGNOZ
QILISH OMILI.**

*Lutfullayev G`ayrat Umrullayevich,
Raximov Farrux Farxodovich,
Rustamov Azizbek Akbarovich,
Sherqobilov Jasur Sharafiddinovich,
Avalboyev Temur Shuxratovich
Samarqand Davlat Tibbiyot Universiteti*

***Annotatsiya.** Nafas olish tizimi kasalliklari, xususan, polipoz rinosinusit (PRS) va bronxial astma (BA), umumiy kasallanish tuzilmasida birinchi o'rinlardan birini egallaydi. PRSning qaytalanayotgan kechishi, birgalikdagi patologiyaga ega bo'lgan bemorlarda BA ning nazoratga olinmaydigan kechishini belgilaydi. Ushbu kasalliklarni nazoratga olish – bemorlarni davolashning asosiy maqsadi hisoblanadi*

***Kalit so'zlar:** polipoz rinosinusit, bronxial astma, eozinofiliya, nafas yo'llari kasalliklari.*

Kirish. Polipoz rinosinusit (PR) ning etiopatogenezi bo'yicha bir nechta nazariyalar taklif qilingan, ammo hozirgi vaqtda poliplarning hosil bo'lishi shilliq qavatining yallig'lanishi bilan bog'liq ekanligi umumiy ravishda tan olingan [1]. PR ning qayta-qayta rivojlanishi bronxial astmaning (BA) nazorat qilinmas oqishini belgilaydi, bu esa birgalikdagi patologiyasi bo'lgan bemorlarda uchraydi. Klinik amaliyotga zamonaviy farmakoterapiya prinsiplari joriy etilishi, bunda BA va PR ning patogenezida yallig'lanishning hal qiluvchi roli haqida tushunchalar asosida yondashish, bu kasalliklarni davolashda ma'lum muvaffaqiyatlarga olib keldi [2-4].

Biroq, PRS bilan davolangan bemorlarda shifokorlar ushbu kasallikning turli xil kechishini va operatsiyadan keyingi davrda qaytalanmas davrning uzoqligini oldindan aytishning qiyinligini uchratadilar. PRS mavjudligi deyarli har doim jarrohlik davolanishni talab qiladi.

Maqsad. Endoskopik polisinusotomiya operatsiyasidan so'ng, PRS ning erta qaytalanishini prognozlashda biologik markerlarning rolini baholash.

Materiallar va metodlar. Tadqiqotga «Polipoz rinosinusit» va «PRS ni BA bilan birgalikda» tashxisi qo'yilgan 73 nafar bemor kiritildi. Barcha bemorlarga ikki tomonlama endoskopik polisinusotomiya operatsiyasi amalga oshirilib, so'ngra bir yil davomida dinamik kuzatuv olib borildi. Eozinofiliya va burun sekresiyasidagi eozinofillar sonining dinamikasi baholandi. O'chirilgan poliplar to'qimalarining morfologik tadqiqoti o'tkazildi.

Xulosa. Poliplarning eozinofillik xarakteri, shuningdek, qon va burun sekresiyasidagi eozinofillar sonining barqaror oshishi PRSning erta qaytalanishining prognoz jihatidan yomon omillari ekanligi ko'rsatildi.

Adabiyotlar.

1. London NR Jr, Reh DD. Differential Diagnosis of Chronic Rhinosinusitis with Nasal Polyps. Adv Otorhinolaryngol 2016; 79: 1–12.

2. Daikhes N.A., Riazantsev S.V, Lopatin A.S. et al. Klinicheskie rekomendatsii "Polipoznyi rinosinusit". Moscow–Saint Petersburg, 2014 (in Russian).

3. Fokkens WJ, Lund VJ, Mullol J et al. European Position Paper on Rhinosinusitis and Nasal Polyps –

EPOS 2012. Rhinology 2012; 50 (23): 1–299. DOI: 10.4193/Rhino50E2

4. Global Initiative for Asthma. Global Strategy for Asthma Management and Prevention (GINA), updated 2015. Available from: http://ginasthma.org/wp-content/uploads/2016/01/GINA_Report_2015_Aug11-1.pdf

5. Cabrera-Ramírez MS, Domínguez-Sosa MS, Borkoski-Barreiro SA et al. www.tadqiqotlar.uz

Analysis and results of endoscopic sinus surgery in chronic rhinosinusitis with polyps. Acta Otorrinolaringol 2016. pii:S0001-6519(16)30053-X

6. Chichkova N.V. Bronkhial'naia astma i polipozniy rinosinusit: osobennosti klinicheskogo techeniia i taktika vedeniia bol'nykh. Astma i allergiia. 2015; 1 (72): 19–22 (in Russian).

7. Shatokhina S.N., Zakharova N.M., Svistushkin V.M. et al. Znachenie novoi diagnosticheskoi tekhnologii v prognozirovanii retsidiva polipoznogo rinosinusita. Med. vestn. 2012; 56 (1): 42–5 (in Russian).